

VILNIAUS UNIVERSITETO DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Mokslų sritis/ys, kryptis/ys (kodai)	Medicinos ir sveikatos mokslų sritis (M 000) Medicinos kryptis (M001)			
Fakultetas, Institutas, Katedra /Klinika	Medicinos fakultetas Klinikinės medicinos institutas Reumatologijos, traumatologijos ortopedijos ir rekonstrukcinės chirurgijos klinika			
Dalyko pavadinimas (ECTS kreditai, val.)	Autoimuninis procesas reumatologijoje 8 kreditai (212 val.)			
Dalyko studijų būdas	Paskaitos	Seminarai	Konsultacijos	Individualus darbas
ECTS kreditai	-	-	2	6
Dalyko vertinimo būdas (vertinama 10 balų sistemoje)	<p><u>Pranešimo pristatymas ir vertinimas:</u> pranešimas pristatomas tiksliai tema, kuri derinama su koordinuojančiais dėstytojais (doktorantas turi išanalizuoti ir pristatyti naujausią mokslinę literatūrą, susijusią su nagrinėjama tema).</p> <p><u>Pranešimo vertinimo kriterijai</u> (minimalus įskaitomas balas – 5):</p> <ul style="list-style-type: none"> a) pateiktos medžiagos aktualumas, naujumas ir atitikimas pasirinktai temai (2 balai); b) bendra pranešimo struktūra ir apimtis, argumentacija, glaustumas ir konkretumas (2 balai); c) apibendrinimas, išvadų pristatymas ir pagrindimas (1 balas); d) probleminių klausimų iškelimas, žinių taikymo savajame disertaciniame darbe pateikimas (3 balai); e) vaizdinių priemonių panaudojimas, gebėjimas dalyvauti diskusijoje, atsakymas į klausimus, oratoriniai gebėjimai (2 balai). 			
DALYKO KURSO TIKSLAS				
<p>Suteikti teorinių ir praktinių žinių apie žmogaus imunitetą, autoimunitetą, jų lemiamų fiziologinių ir pataloginių procesų ypatybes ir klinikinį pasireiškimą uždegiminių sąnarių, sisteminių jungiamojo audinio ligų, vaskulitų ir kitų reumatinių susirgimų metu. Skatinti tarpdisciplininį, holistinį požiūrį į sveikatą, sveiką aplinką, šių dienų gyvensenos pokyčius, siekiant personalizuoti savalaikę medicininę pagalbą, užtikrinant pacientų aukštą gyvenimo kokybę bei maksimalią gyvenimo trukmę.</p>				
PAGRINDINĖS DALYKO TEMOS				
<p>Autoimunizacija, jos mechanizmo supratimas, autoantigenai, autoantikūnai, jų fiziologinė reikšmė. Autotolerancija, jos susidarymo mechanizmas. Kloninė delecija (autoreaktyvių ląstelių sunaikinimas), kloninė anergija (autoreaktyvių ląstelių deaktyvacija). Tolerancija autoantigenams. Autoreaktyvių T-klonų eliminacija. T-limfocitų teigiama selekcija, išlikimas. B-limfocitų neigiama selekcija, T helperių kostimuliacijos reikšmė.</p> <p>Imuninės sistemos reguliacijos sutrikimas. Autoimuninės patologijos vystymosi teorijos: klonų atranka (uždraustų klonų teorija), autoantikūnų ir sensibilizuotų limfocitų destruktinis poveikis, autotolerancijos autologiniams organizmo komponentams netekimas. Kryžminės antigenų reakcijos, imunodeficitas, imuninio</p>				

atsako genetinė kontrolė, imuninės sistemos ląstelių tinklinė reguliacija (idiotipo ir antiidiotipo pokyčiai), grįžtamieji ryšiai.

Autoimuninės ligos, jų spektras. Organospecifinės autoimuninės ligos (endokrininės, hematologinės, dermatologinės, neuromuskulinės kilmės), tariamos autoimuninės ligos, sisteminės autoimuninės ligos. Imuninių kompleksų ligos. Autoimuninės reumatinės ligos. Autoimuninė reumatinių ligų teorija. Imunologinių procesų sutrikimas reumatinių ligų atvejais. B ląstelių aktyvumo sustiprėjimas. Autoantikūnų nustatymo diagnostinė bei prognostinė reikšmė reumatologinėje praktikoje. Citokinų vaidmuo autoimunizacijos procese. Genetiniai autoimuninių ligų aspektai – HLA antigenų asociacija su reumatinėmis ligomis. Uždegiminis procesas kaip vienas iš pagrindinių patogenetinių faktorių. Autoimunizacijos procesas reumatoidinio artrito ir kitų uždegiminių artropatijų atveju. Reumatoidinio artrito patogenezė. T ir B limfocitų disbalansas. Imuninio atsako reguliacinis sutrikimas. T limfocitų deficitas, nepakankama antikūnų sintezės kontrolė, autoantikūnų sintezė. Imuninių kompleksų susidarymas. Komplemento aktyvacija. Ląstelių pakenkimas, uždegiminio proceso vystymasis. Sinovitas. Vietinis uždegimas, prouždegiminiai citokinai. Sinovijos hiperplazija, kremzlės degradacija. Autoimunizacijos procesas sisteminės raudonosios vilkligės, sisteminės sklerozės, uždegiminių miopatijų, Sjogreno sindromo, mišrios jungiamojo audinio ligos ir persidengimo sindromo metu. Genetiškai sąlygota patologija. Imunoreguliacinių procesų netobulumas. Nekontroliuojama antikūnų produkcija prieš savo organizmo audinius, jų ląsteles bei atskirus komponentus, autoimuninio ir imunokompleksinio lėtinio uždegimo vystymasis. Asociacija su HLA antigenais, genetinės heterogeniškumas. Sisteminei raudonajai vilkligei būdingo imuninio atsako vystymasis. B-limfocitų hyperaktyvacija. T ląstelinės funkcijos sutrikimas. Autoantikūnų sintezės suaktyvėjimas prieš ląstelių branduolio komponentus, antikūnai prieš dvispiralę dezoksiribonukleininę rūgštį. Autoimuniteto paleidžiamasis mechanizmas. Patogenezinė antikūnų prieš branduolio antigenus reikšmė formuojant imuninius kompleksus. Imuninių kompleksų cirkuliacija ir jų atsidėjimas organuose sisteminės raudonosios vilkligės, vaskulitų ir kitų ligų metu. Imuninių kompleksų klirenso sutrikimas. Imunokompleksinių ir autoimuninių procesų ryšys. Citokinų reikšmė uždegiminio proceso vystymesi. Genetinis komplemento defektas, atskirų komplemento komponentų pokyčiai, reikšmė imunokompleksinio atsako vystymesi.

SVARBIAUSIA REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA

1. M. C. Hochberg, A. J. Silman, S. Smolen. Rheumatology, 2-Volume Set, 6th Edition, 2015.
2. J.WJ.Bijlsma 2018 EULAR Textbook on Rheumatic Diseases 1-th ed. BMJ group.
3. Butrimienė I., Baranauskaitė A., Dadonienė J. ir kt. Kai kurių reumatinių ligų diagnostikos ir gydymo aprašai 2015 Vilnius. <http://www.reumatologuasociacija.lt/>
4. Csernok E, Bossuyt X. Investigations in systemic vasculitis. The role of the laboratory. Best Pract Res Clin Rheumatol. 2018 Feb;32(1):52-62.
5. Patel L, Gizinski AM. A Primer on Rheumatologic Laboratory Tests: What They Mean and When to Order Them. Prim Care. 2018 Jun;45(2):181-191.
6. Dörner T, Fleck M. Laboratory diagnostics in rheumatology. Z Rheumatol. 2016 May;75(4):354-5.
7. Willis R, Lakos G, Harris EN. Standardization of antiphospholipid antibody testing – historical perspectives and ongoing initiatives. Semin Thromb Hemost 2014;40:172-7.
8. Choi MY, Fritzler MJ. Progress in understanding the diagnostic and pathogenic role of autoantibodies associated with systemic sclerosis. Curr Opin Rheumatol 2016;28:586-94.
9. Mandl P, Navarro-Compán V, Terslev L, et al. European League Against Rheumatism (EULAR). EULAR recommendations for the use of imaging in the diagnosis and management of spondyloarthritis in clinical practice. Ann Rheum Dis. 2015 Jul; 74(7):1327-39.

10. 2017 m. rugsėjo 14 d. įsakymas Nr. V-1090 „Dėl Sisteminės raudonosios vilkligės gydymo vaistais, kurių įsigijimo išlaidos apmokamos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis, tvarkos aprašo patvirtinimo“
<https://www.etar.lt/portal/lt/legalAct/84c395609c4b11e78bd78a8ea3cd0744/asr>.
11. Rider LG, Ruperto N, Pistorio A et all. International Myositis Assessment and Clinical Studies Group and the Paediatric Rheumatology International Trials Organisation. 2016 ACR-EULAR adult dermatomyositis and polymyositis and juvenile dermatomyositis response criteria-methodological aspects. Rheumatology (Oxford). 2017 Nov 1;56(11):1884-1893.
12. 2014 m. liepos 16 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-825 „Dėl sveiko senėjimo užtikrinimo Lietuvoje 2014 -2023 m. veiksmų plano patvirtinimo“.
13. Sveikatos apsaugos ministro 2014 m. balandžio 14 d įsakymas Nr.V-465. „Dėl Osteoporozės ambulatorinio gydymo kompensuojamaisiais vaistais tvarkos aprašo patvirtinimo“
<https://www.etar.lt/portal/lt/legalAct/6653f6d0c63211e38c43fee5c144a67d/asr>
14. G. S. Firestein, R. C. Budd, S. E. Gabriel, I. B. McInnes, J.R. O'Dell. Firestein & Kelley's Textbook of Rheumatology, 2-Volume Set, 11th Edition, 2020. p 273-494.
15. H. M. Moutsopoulos, E. Zampeli, P. G. Vlachoyiannopoulos. Rheumatology in Questions, 2018. p 3-36.

KONSULTUOJANTYS DĖSTYTOJAI

1. Dalyką koordinuojanti dėstytoja: Irena Butrimienė (prof. habil. dr.).
2. Sigita Stropuvienė (doc. dr.).
3. Rita Rugienė (doc. dr.).
4. Dalia Miltinienė (asist. dr.).

PATVIRTINTA:

Vilniaus universiteto Medicinos ir sveikatos mokslų Doktorantūros mokyklos Tarybos posėdyje: 2022 m. rugsėjo 29 d.

Tarybos pirmininkė: prof. Janina Tutkuvienė